

ZPRAVODAJ

WINTRŮV RAKOVNÍK 2025

NECHCI DĚLAT OHRAŇÉ ZNÁMÉ VĚCI

S Karlem Purkarem, režisérem inscenace Podnebí Divadelního spolku Tyl Říčany, k výběru textu, metodě zkoušení i trnitě cestě, která ke vzniku inscenace vedla.

Jak jste text objevili?

Já si dělám dramaturgii sám. Mám opravdu přehled, co se v Aura Pontu i v Dillii objeví, mám tisíce her a těmi se probírám, čtu synopse. Jsem u divadla 57 let, takže už o tom něco vím, a hledám text, který se ještě nehrál, nebo se hrál velmi málo či někde daleko. Mám jedno divadlo, divadlo v Uherském Hradišti, které si obvykle vybere to, co já. Tahle hra byla pro nás ale něco tak smolného, že už ani neměla vzniknout.

Co se stalo?

Text jsem vybral a začali jsme ho zkoušet před covidem. Dostali jsme se na stranu patnáct a přišel covid, dva roky pauza, nic. Pak se začalo zkoušet, dostali jsme se na patnáctou stranu, a první člověk, který hrál Čikatova – akutní operace obou plotýnek a konec s divadlem. Přeobsadit, najít člověka, který bude odpovídat typologicky. Jen jsme ho našli a začali s ním zkoušet, dostali jsme se zhruba na stranu patnáct, paní, která hrála sekretářku – akutní operace obou kolen, konec s divadlem. Už jsem před lékárnou oslovoval cizí paní, které

se mi líbily, omlouval jsem se... Jednu jsem našel, roli jí předal, vyškrtal jsem celý text. Měla přijít na první zkoušku a odpoledne před ní se mi ozvala, že nepřijde. A do třetice, holka, která hrála Mladého, po dlouhé době konečně otěhotněla – a opět okamžitý konec s divadlem. Už jsem opravdu propadal, i psychicky. Do textu jsem hodně sahal, škrtal, přepisoval určité věci. Lidem se to začalo strašně líbit, i proto, že měli pocit, že jsou to oni. Protože i fyziognomicky se strašně podobali svým postavám. Pak už inscenace vznikla strašně rychle.

Jak potom probíhalo zkoušení?

Text byl v první fázi, kdy jsem ho dostal do ruky, velmi problematický. Pak mě ale začal lákat. Šel jsem ze zkoušky, do tří do rána nespál, převalovalo se mi to v hlavě a přemýšlel jsem, co by tam bylo dobré. Takhle se to ke mně postupně dostalo, až z toho vznikl finální tvar. Herci ho mají strašně rádi, velmi dobře se cítí ve svých rolích, pracují na textu i doma. Chodí připraveni. Ani to jinak nejde, protože já zkouším trochu jinak, než se běžně zkouší. Pracuji následovně. Text jsem rozdělil na sedm celků a jdu po těch celcích. Celek má v tomhle případě pět stránek, a těch pět stránek dělám na čtyři zkoušky. První zkouška je čtená, druhou zkoušku mají ještě možnost chodit se scénářem na jevišti, třetí už je bez scénáře a čtvrtá je oprašovačka. Herci vědí, že když někde zaostanou, budou muset hodně pospíchat, aby to dohnali. Já jim nepočkám. Ale to je baví. Vědí přesně, co mají dělat a kdy to má být hotové.

Děláte v Říčanech nějaké další divadelní projekty?

Už jsem u divadla padesát sedm let. V Říčanech býval doyen divadla jistý

Jiří Šatoplet, a on zemřel. Přemýšleli jsme, jak to udělat, aby se na něj nezapomnělo. A tak vznikla přehlídka Divadelní podzim Jiřího Šatopleta. Přehlídka není soutěžní, udělujeme úplně jinou cenu. Každý čtvrtek v listopadu je divadlo, na konci losujeme permanentky a udělujeme cenu vytrvalému divákovi. Hodně se to chytilo, máme plné divadlo, takže podzim je u nás divadelní.

Už víte, na čem budete pracovat příště?

A teď už chci jít do důchodu. To už několik let. Ale zase už mám doma na stole z těch tisíců takových dvacet, třicet her, které mě na první dobrou nějak zaujaly. Používám systém tří hromádek. První hromádka jsou hry, které z různých důvodů nemůžu dělat. Nemám lidi, je to technicky mimo naše možnosti a tak dále. Druhá hromádka už je zajímavější, tam mi chybí třeba jedna postava. Třetí hromádka je už startovní. Hlavně mezi druhou a třetí se hry různě prohazují, až jednoho dne jeden text vyndám, že to bude on. Proto mi i dost dlouho trvá text vybrat. Nechci dělat věc, která je dvacetkrát, padesátkrát ohraná, vyškrtaná, všichni ji znají. A herci vědí, že když vyberu divadlo, že pro ně bude provokativní, že budu chtít hodně. A přesto se do toho vrhají.

Petra Slížková

AUDIENCE JAKO DETEKTIVKA

Václav Havel napsal jednoaktovku Audience v roce 1975 (v témže roce vznikla i aktovka Vernisáž) a hned následující rok měla neverejnou premiéru ve stodole na Hrádečku pod hlavičkou Divadla na tahu v režii Andreje Kroba, samozřejmě tehdy za asistence komunistické tajné policie. Téhož roku proběhla světová premiéra ve vídeňském Burgtheatru. Zsvěcené publikum se pak s touto hrou mohlo seznámit pouze v audio podobě z gramofonové desky (později CD nosiče), kde roli Františka Vaňka propůjčil svůj hlas přímo Václav Havel, ale širší věhlas této hříčce zajistila až televizní inscenace s Josefem Abrhámem jako Vaňkem, a především skvostným Pavlem Landovským jako Sládkem (ten hrál Sládku i na audio nosičích). Tato tragikomická groteskní absurdita z prostředí nejmenovaného pivovaru je koncipována jako rozhovor sládky se zaměstnancem pivovaru Vaňkem, který je režimem pronásledovaným spisovatelem. Po zdánlivě běžné konverzaci se vy-

jeví, že sládek podává na Vaňka pravidelná hlášení tajné policii. Výměnou za lepší pracovní pozici Vaňkovi nabízí, aby mu udání na sebe psal on sám, neboť sládek je v této věci bezradný. Tato absurdita je vyvrcholením celé jednoaktovky, ve které se to hemží paradoxy a groteskností, včetně slovní. Po roce 1990 se Audience objevila na mnoha jevištích a v poslední době prožívá především na amatérských prknech svou další renesanci. Potřeba uvést tuto hru právě dnes má podle mého názoru dva hlavní důvody. Jedním z nich je vykřičník – varování, aby se podobné zruďné věci již neopakovaly, druhým je výborná herecká příležitost pro dva herce, především

pro představitel Sládku. Myslím, že Divadelní soubor Divná Bára, Mukařov se vydal oběma směry (režie Jakub Dostál). Samotná inscenace pak v zásadě jevištně sděluje základní téma a poslání této konverzační předlohy, a to i díky oběma protagonistům. Je jen škoda, že představitel Sládku (Petr „Dušín“ Dušek), který je pro danou postavu vybaven po všech stránkách a má velmi silné herecké momenty, se až příliš brzy soustředil na opilost své postavy, což mu znemožnilo ve druhé polovině inscenace využít další, z jeho pohledu rafinovanější, metody k získávání informací o Vaňkovi, a tudíž jeho závěrečná žádost o to, aby si Vaňek psal udání sám na sebe a předával mu je, nebylo až tak překvapivé, a tím pádem vlastně ani tolik obludně absurdní. Stejně tak jeho očividná nejistota v textu - a hledání pomoci ve scénáři před sebou - sice přinášela napětí, ale nežádoucího charakteru, a v momentě, kdy se stránky textu objevily nechtěně rozházené po zemi, dostávala inscenace až detektivní nádech, neboť jsme trnuli, zda se odehraje až do samotného konce... Představitel Ferdinanda Vaňka (Jiří Benda) svůj part prezentoval daleko umírněněji a musím říct, že z mého pohledu byl jeho výkon přesný a vždy v dobrém slova smyslu sloužil celkové myšlence a tématu. Jak již bylo řečeno, souboru z Mukařova se základní poselství Audience Václava Havla podařilo jevištně sdělit a po závěrečném vykřiku Vaňka: „Je to všechno na h...!“, tj. to snad nikdy neskončí! mohlo mnohým divákům až zatrnout. Mohlo...

Milan Schejbal

VÍCE HRAVOSTI A NADSÁZKY, TO BY PODNEBÍ PROSPĚLO

Letošní Wintrův Rakovník nabídnul ve svém programu hned dvojí provedení hry Podnebí Ludka Kašparovského. Je to překvapením, neboť se jedná o hru v podstatě obecně neznámou, z roku 2006. Z jejího obsahu přitom ani není zjevné, že by se jednalo o hru vyloženě aktuální, která by se přímo dotýkala problémů současného světa. Jde možná o apokryf?, o variaci na téma posmrtného života. Jedná se tak zřejmě jen o náhodu, proč po této hře právě teď sáhly hned dva amatérské divadelní spolky.

První na řadě byl se svým Podnebí DS Tyl Říčany s režisérem Karlem Purkarem.

Ten ve své režii cílil více na filosofický rozměr hry, přitom zcela nerezignuje ani na její komediální ráz. Ovšem kdyby se vydal více cestou nadsázky, hravosti a přesnějšího pointování slovního humoru ve hře obsažených, možná by tak spíše zakryl nedostatky samotného tex-

tového materiálu. Ten dle mého názoru totiž volá více po nekorektním organizování inscenačních prostředků a po jejich pestřejší volbě, než po poměrně tradičním inscenování. Tomu se hra vysmýkáva svojí hravou neuspřádaností i možná chaotičností výstavby svého příběhu.

Ocitáme se v jakémsi prostoru mezi nebem a zemí, ne přímo v očištění, ale na očistné terapii, kterou vede samotný Kristus. Ten v průběhu hry prošetřuje příběhy tří postav – sexuálního násilníka Jana Mladého, ze kterého se po smrti stane dívka Eva, sériového vraha Andreje Čitakova a masového vraha Adolfa

Hitlera. Tyto tři osobnosti jsou zde podrobovány výslechu, zkoušce, přípravě na reinkarnaci. Neboť po smrti zjistí, že nejdou přímo do pekla, jak by se očekávalo, že peklo zde neexistuje a že se musejí podrobit nové zkoušce životem na zemi a narodí se znovu. A bude jim jejich život ztížen tím, co způsobili předtím.

Kristus zde občas komunikuje s Bohem (reproduktor), má svoji asistentku (hranou mužem v lehce dominantním

kostýmu), veršuje a provádí práci terapeuta – i přes výrazný výkon jeho představitele Martina Víška však není z inscenace zcela zjevné, co od této postavy režisér i autor očekávali a jak jí pak máme rozumět. A jelikož je to postava klíčová – a karty zde nejsou od začátku rozdány jasně – je pak celkem obtížné číst přesně i nadále záměry autora a pana režiséra. Místy tato inscenace baví, ale mohla by bavit i více – kdyby se spoléhala na nadsázku a inscenační a hereckou hravost a textovou předlohu vzala spíše než jako plnokrevnou hru jako vybidku ke hře. O které se však také v inscenaci mluví – život, i ten posmrtný, zde má být hra, hra o to, jak se stát lepším a být v hierarchii nebe pak co nejlépe Bohu.

Jednotlivé tři postavy, které se podrobuji reinkarnační přípravě, sledujeme podrobně i co se týká jejich rozkrývání právě uplynulého života. Nejšťastněji se to daří u postavy Hitlera (Jakub Kotek), neboť od té divák něco očekává, nejdůvěryhodněji ji zná – a proto se pak může bavit tím, že nám jeho osobnost inscenace představuje z mírně netradičního úhlu pohledu. Ale to neznamená, že ani dvě další osobnosti by byly nezajímavé. Především díky hereckému entuziasmu jejich představitelů se to daří také, ale mají těžší herecký úkol, jak zaujmout. A jak píšu úvodem, režie jim příliš nepomáhá, jak své postavy rozvinout – a jak vytěžit lépe slovní humor, v jejich replikách obsažený.

Toužil bych tedy po větší hravosti souboru, aby absurdity v textu byly ještě absurdnější i na scéně a nemusel jsem mít pokušení zabývat se textem z hlediska psychologie a pravděpodobnosti, a už vůbec ne z hlediska aktuálnosti. Jinak totiž zůstávám zmaten, co chtěli básníci (autor a režisér) dílem říci. Přitom by možná stačilo nebrat P/podnebí tolik vážně.

Zdeněk Janál

PROGRAM

TYLOVO DIVADLO

SOBOTA 15. 3.

10.00 - 11.00 hodin

Luděk Kašparovský

PODNEBÍ ANEB CO SI ZASLOUŽÍŠ TO I DOSTANEŠ

Divadýlko na dlani Mladá Boleslav

14.00 – 16.00 hodin

Oldřich Důdek

INTIMNÍ ŽIVOT BULVÁRNÍHO FOTOGRAFA

Všenorská divadelní společnost, z.s. Všenory

19.30 – 21.30 hodin

Tomáš Dianiška

ENCYKLOPEDIE AKČNÍHO FILMU

Divadlo RADAR/ Za oponou, Praha

Foyer Tylova divadla

23.30 hodin

VYHLÁŠENÍ VÝSLEDKŮ A ZAKONČENÍ PŘEHLÍDKY

než když je víc herců a musí se všichni domluvat a scházet. Z tohoto pohledu je hra naprosto jednoduchá. Zkoušeli jsme často i přímo doma, to ani nepotřebujete divadlo. Samozřejmě je to ale náročné na textovou pohotovost, hlavně pro postavu Sládka.

Je těžké zvládnout tu pivní nálož, kterou v průběhu hry dostáváte?

To je další věc. My jsme samozřejmě ze začátku zkoušeli hrát i s nealkoholickými nápoji. U limonád nebo vody je problém, že to nepění. U nealkoholického piva je zase problém, že se to nedá pít, nebo nedá se to pít v tomhle množství. Zkoušeli jsme to, ale bylo nám potom blbě. Další aspekt je, že si na to musíte zvyknout. Ono to dodá věci nějakou autentičnost. Tak, jak to opravdu bylo myšleno. On Sládek opravdu pije pivo, je to tak zamýšleno. Tak jsme společně na to, že to ustojíme, že se u toho neopijeme. Že máme dobrou hranici. A není to zas tak hrozné, nevypijeme za představení deset piv. Hra trvá pětáctýřicet minut a my jsme několikrát i zkoušeli s pivem, na ostro, abychom věděli, že to zvládneme.

NEBYLI JSME PŘÍZNIVCI HAVLOVÝCH HER

S Jiřím Bendou, představitelem role Ferdinanda Vaňka v inscenaci Audiencí Divadelního souboru Divná Bára Mukařov o tom, proč si vybrali hru, kterou by si nikdy nevybrali, a v čem je důležité právě pivo na jevišti.

enci začali zkoušet a studovat, překvapilo nás, jak je dobře napsaná, mnoho-
vrstevnatá a kolik tajemství a možností se ve hře skrývá. Měli jsme pak chuť si ji ještě zahrát, tak jsme ji začali rozvíjet dál.

Slyšela jsem, že inscenace nevznikla úplně standardním způsobem...

Byla to trošku náhoda. Mám v Náchodě bratra, který má kapelu, hraje na bubny, a oni pořádali loni 5. října v kulturním domě akci k výročí narození Václava Havla. Byl tam program, promítal se film ze soukromé sbírky Havlových a nás požádali, jestli bychom pro tuto příležitost nenacvičili Audienci. Tak jsme se s kolegou domluvili, byla to trošku punková akce, tak jsme si říkali, že to zkusíme. Zamýšleli jsme to jako jednorázovou akci, jen pro tehle konkrétní účel. Trochu nás to nakonec překvapilo. Nebyli jsme úplně příznivci Havlových her, zdálo se nám, že jsou řekl bych zprofanované, asi bychom si je nikdy nevybrali. Když jsme ale Audi-

Takže teď už s inscenací jezdíte?

Jezdíme, hrajeme i mimo divadelní prostory. Hra je taková undergroundová, nepotřebuje ani divadelní zázemí, stačí jí malé prostory, původně jsme ani nepotřebovali světla a zvuk, hráli jsme v hospodě. Pak jsme ale představení přizpůsobili i na divadlo, aby mělo nějaký základní divadelní rámec. Třeba záchod jsme poprvé smontovali až tady v Rakovníku, i se zvukaři jsme ani neměli zkoušku.

Hrajete pouze ve dvou. Bylo to herecky náročné?

Jak v čem. Při zkoušení je to jednodušší,

Kolik tedy padne piv za představení?

Je to různé. Nejvíce to bylo právě na premiéře v hospodě, tam jsme jich vypili osm. Na druhém představení pět, dnes myslím, že šest. Myšleno za oba dohromady.

Petra Slížková

